

ZUTPHENS BAROK ENSEMBLE

Kosmopolieten uit de barok

Georg Muffat (1653-1704) en **Georg Philipp Telemann** (1681-1767) waren internationaal georiënteerde musici. Ze reisden, kwamen met diverse smaken en stijlen in aanraking, en waren beiden eerder nieuwsgierig dan eenkennig. Muffat was pionier in het combineren van de Italiaanse, Franse en Duitse compositiestijl, en was daarmee een van de grondleggers van de ‘Vermischter Geschmack’ die we kennen van Telemann en zijn tijdgenoten.

Georg Muffat werd in 1653 geboren in Mégevè in de Savoie. Zijn moeder was Française. De naam Muffat komt echter uit Groot-Brittannië, want zijn vader had Schots-Engelse voorouders die ten tijde van koningin Elisabeth I vanwege hun Rooms-Katholieke geloof uitweken naar Frankrijk. Al vroeg verhuisde Muffat naar de Elzas, vanwaar hij op tienjarige leeftijd naar Parijs vertrok om daar zes jaar lang te worden opgeleid in de muziek. Hier maakte hij kennis met de Franse stijl van Jean-Baptiste Lully. De suite ‘Constantia’ uit Florilegium Primum is een voorbeeld van deze stijl.

Op eenentwintigjarige leeftijd ontvluchtte Muffat de Elzas vanwege de Frans-Oostenrijkse oorlog. Hij zocht een veilig heenkomen bij keizer Leopold I van Oostenrijk en werkte in Praag, Wenen en Salzburg. In Salzburg werkte hij voor de aartsbisschop, die hem in de gelegenheid stelde een studiereis naar Italië te maken. Daar maakte hij onder meer kennis met Arcangelo Corelli en zijn concerti grossi. Ten huize van Corelli gaf de inmiddels negenentwintigjarige Muffat succesvolle concerten met werken uit zijn eigen Armonico Tributo. De Sonata da Camera nr. 5 is uit deze Armonico Tributo afkomstig. Op zijn zesendertigste werd Muffat aangesteld door de bisschop van Passau, waar hij op vijftigjarige leeftijd plotseling overleed.

De enorme productiviteit van **Georg Philipp Telemann** wekt om meerdere redenen bewondering. Ten eerste leed de kwaliteit van zijn werk er niet onder. Bach waardeerde het werk van Telemann. Hij voerde bijvoorbeeld Telemann’s cantates uit en was één van de intekenaars voor de prachtige editie Nouveaux Quators voor fluit, viool, viola da gamba en basso continuo die Telemann in Parijs publiceerde. Ten tweede volgde Telemann ontwikkelingen in genres en stijlen op de voet en droeg eraan bij. ‘Veel van het zelfde’ gold dus niet voor Telemann. Toen hij de tachtig was gepasseerd schreef hij nog een cantate, Ino, die voor die tijd avant-gardistisch was. Ten derde wist Telemann zijn werk als musicus te combineren met allerlei andere activiteiten. Zo moest hij als diplomatiek correspondent voor het hof van Eisenach regelmatig verslag uitbrengen van buitenlandse ontwikkelingen. Hij legde een collectie zeldzame bloemen aan en schreef maar liefst drie autobiografieën (voor informatie over zijn tuin en voor zijn autobiografieën zie www.telemann.org).

Telemann werkte tussen 1705 en 1707 aan het hof in Sorau (tegenwoordig Żary, Polen), waar de Franse stijl van Lully en Campra populair was. Met dit hof verbleef hij een half jaar in Pleß (Pszczyna), waar hij geïnspireerd raakte door Poolse en Moravische volksmuziek. In 1737-1738 verbleef Telemann enige maanden in Parijs. Het Grand Motet ‘Deus judicium tuum’ (Psalm 71/72) dat het Zutphens Barok Ensemble in 2013 uitvoerde met het Nijmeegs Kamerkoor en Flos Campi kwam daar tot stand.

Telemann gaf graag een prominente rol aan de viola da gamba, bijvoorbeeld in de eerder genoemde Nouveaux Quators. Ook in de 'Ouverture par mr Telemann, pour viole, ou viola da gamba, 2 violons, viola, et basse' soleert de viola da gamba. In dit concert bespeelt Els Kluin een bijzonder historisch instrument uit circa 1780, dat in de jaren dertig van de vorige eeuw werd gevonden op de zolder van het Amsterdamse Concertgebouw. Het is bijzonder dat wij nu weer van dit fraaie gerestaureerde instrument kunnen genieten.

De suite in C die bekend is onder de namen 'Wassermusik', 'Wasser-Ouvertur' of 'Hamburger Ebb' und Fluth' schreef Telemann in 1723 ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van de Admiralität van de hanzestad Hamburg. Deze Hamburgse Admiralität werd opgericht om de handelsschepen tegen piraten te beschermen. De Wassermusik was zo populair onder de Hamburgers dat Telemann het vaker moest herhalen in zijn openbare concerten dan enig ander werk.

We spelen op de concerten in oktober 2014 onderstaande stukken.

Georg Muffat

Suite 'Constantia' in G, uit Florilegium Primum (1695)

1. Air, 2. Entrée des Fraudes
3. Entrée des Insultes, 4. Gavotte
5. Bourrée, 6. Menuet I
7. Menuet II, 8. Gigue

Sonata da Camera n. 5 in G, uit Armonico Tributo (1682)

1. Allemanda Grav, 2. Adagio
3. Fuga, 4. Adagio

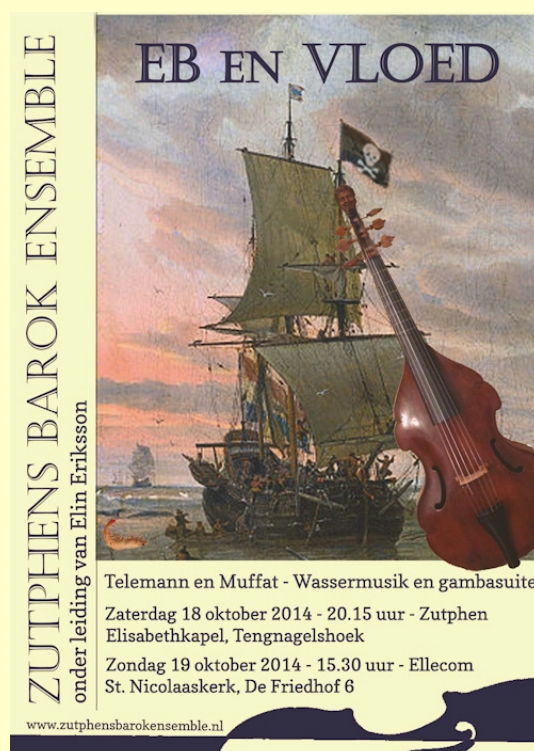
Georg Philipp Telemann

Ouverture par mr Telemann, pour viole, ou viola da gamba, 2 violons, viola, et basse TWV 55:D6

1. Ouverture, 2. La Trompette
3. Sarabande, 4. Rondeau
5. Bourrée, 6. Courante + Double
7. Gigue

Suite in C TWV 55:C3 'Wasser-Ouvertur' of 'Hamburger Ebb' und Fluth' (1723)

1. Ouverture, 2. Sarabande 'Die schlafende Thetis'
3. Bourrée 'Die erwachende Thetis', 4. Loure 'Der verliebte Neptunus'
5. Gavotte 'Die spielenden Najaden'
6. Harlequinade 'Der scherzende Tritonus', 'Der stürmende Aeolus', Menuet 'Der angenehme Zephir', Gigue 'Ebbe und Flut', Canarie 'Die lustigen Bootsleute'

ZUTPHENS BAROK ENSEMBLE
onder leiding van Elin Eriksson

EB EN VLOED

Telemann en Muffat - Wassermusik en gambasuite
Zaterdag 18 oktober 2014 - 20.15 uur - Zutphen
Elisabethkapel, Tengnagelshoek
Zondag 19 oktober 2014 - 15.30 uur - Ellecom
St. Nicolaaskerk, De Friedhof 6

www.zutphensbarokensemble.nl